

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la cererea de strămutare

a cauzei penale privind învinuirea lui

Liviu Matcaș, Vladislav Murja
(art. 287 alin. (2), lit. b) Cod penal)

Ion Lupea
(art. 151 alin. (1) Cod penal)

(Dosarul nr. 1cs-352/24)

Nr. PIGD 1-23113641-01-1cs-23072024

Practica Curții Supreme de Justiție a fost schimbată la 24 iulie 2024 în cauza [1cs-334/24](#); Judecătorii curții de apel care au judecat la etapa urmăririi penale procedurile cu privire la arestarea inculpatului nu sunt incompatibili de a judeca apelul; Aflarea judecătorului curții de apel în concediu nu îl face incompatibil de a fi desemnat în completul care va judeca cauza după revenirea judecătorului din concediu.

31 iulie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților cerere de strămutare a cauzei penale privind învinuirea lui Liviu Matcaș, Vladislav Murja și Ion Lupea,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, *Președinte*,

Vladislav Gribincea,

Lilia Roic-Botezatu, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 23 iulie 2024, Președintele interimar al Curții de Apel Cahul, Galina Vavrin, a adresat Curții Supreme de Justiție o cerere prin care solicită strămutarea examinării cauzei penale de învinuire a lui Liviu Matcaș, Vladislav Murja și Ion Lupea în comiterea infracțiunilor prevăzute la art. art. 287 alin. (2), lit. b) și 151 alin. (1) Cod penal la o altă instanță egală în grad.

2. Potrivit cererii de strămutare, cauza penală nu a putut fi repartizată pentru examinare pe motiv că, la 01 august 2023, judecătorul Curții de Apel Cahul Natalia Bondarenco a examinat recursul împotriva încheierii judecătorului de instrucție de prelungire a măsurii preventive în privința lui Ion Lupea. Conform PIGD-ului, la 13 iunie 2023, judecătorul Curții de Apel Cahul Galina Vavrin a examinat recursul împotriva încheierii judecătorului de instrucție de aplicare a arestării preventive în privința lui Ion Lupea. Din acest motiv, în temeiul art. 33 alin. (3) Cod de procedură penală, cei doi judecători ar fi incompatibili la examinarea apelului. În Curtea de Apel Cahul nu există alți judecători eligibili pentru a judeca apelul. În total, la Curtea de Apel Cahul sunt cinci judecători. Judecătorul Vitalie Movilă se află în concediu anual de odihnă până la 22 august 2024, iar PIGD nu permite includerea acestuia în componența completelor de judecată până la revenirea din concediu.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

3. Art. 33 alin. (3) Cod de procedură penală prevede următoarele:

„Judecătorul nu poate participa la o nouă judecare a cauzei atât în primă instanță, cât și pe cale ordinară sau extraordinară de atac ... în cazul în care a mai participat în calitate de judecător la examinarea aceleiași cauze în primă instanță, pe cale ordinară sau extraordinară de atac, precum și în cazul participării ca judecător de instrucție.”

4. Conform art. 39 pct. 5) Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție are competența exclusivă de a examina cererile de strămutare a cauzelor penale, care pot fi formulate de către președintele instanței de judecată sau de una din părți. Art. 46 alin. (1) Cod de procedură penală permite strămutarea cauzelor penale când în instanța competentă nu poate fi constituit completul de judecată.

MOTIVAREA INSTANȚEI

5. Soluționarea cererii de strămutare depinde de răspunsul la întrebarea dacă examinarea recursului împotriva încheierii judecătorului de instrucție cu privire la aplicarea măsurii preventive îi face incompatibili pe cei doi judecători ai curții de apel la judecarea recursului.

6. Toate cazurile de incompatibilitate sunt prevăzute de lege. Acestea sunt menționate exhaustiv de art. 33 Cod de procedură penală. Cererea de strămutare se întemeiază pe art. 33 alin. (3).

7. Judecătorii pretins incompatibili menționați în cererea de strămutare nu cad sub incidența nici unei situații din cele menționate în art. 33 alin. (3) Cod de procedură penală. Ei nu au judecat anterior cauza în prima instanță, apel, recurs, revizuire sau recurs în anulare. Ei nu sunt nici judecători de instrucție. Codul de procedură penală nu conține o altă normă care să interzică judecătorilor curților de apel care au decis la etapa urmăririi penale asupra arestării preventive să participe la judecarea apelului.

8. Judecătorii de instrucție activează doar în judecătorii. Ei sunt numiți conform unei proceduri speciale stabilite de lege (art. 15/1 din Legea privind organizarea judecătorească). Numirea judecătorilor de instrucție se face de către Consiliul Superior al Magistraturii, iar mandatul lor este de trei ani. Rolul principal al judecătorilor de instrucție este de a asigura respectarea drepturilor omului la etapa urmăririi penale și autorizarea unor măsuri preventive, de urmărire penală și speciale de investigații. Ei au o interacțiune mai frecventă cu organul de urmărire penală și, deseori, iau decizii fără o procedură contradictorie. Exercitarea acestor atribuții, în anumite situații, ar putea trezi bănuiele în ceea ce privește imparțialitatea judecătorilor de instrucție la judecarea fondului cauzei penale. Totuși, această bănuială nu intervine automat. În cazul Republicii Moldova, spre deosebire de alte țări, judecătorii de instrucție nu sunt responsabili de pregătirea cauzei pentru judecată și nici nu decid dacă cauza urmează sau nu să fie transmisă în judecată (*mutatis mutandis* hot. CtEDO [Hauschildt v. Danemarca](#), 1989, § 50). Aceasta este responsabilitatea procurorului. Totuși, având în vedere că art. 33 alin. (3) Cod de procedură penală introduce o interdicție absolută pentru judecătorii de instrucție să judece cauzele în care au emis cel puțin un act la etapa urmăririi penale, acest subiect nu poate fi pus în discuție. Dreptul internațional instituie standarde minime în domeniul drepturilor omului, iar legislația națională poate introduce standarde mai înalte, iar introducerea standardelor mai înalte pentru a asigura respectarea drepturilor omului nu poate fi contrară Constituției și determina ridicarea excepției de neconstituționalitate.

9. Cei doi judecători ai curții de apel nu au fost numiți în calitate de judecători de instrucție. În activitatea sa, aceștia au o interacțiune cu organele de urmărire penală mult mai limitată decât judecătorii de instrucție. Poziția președintelui interimar al Curții de Apel Cahul rezultă din practica judecătorească, potrivit căreia judecătorii instanței de apel care au participat la examinarea în recurs a legalității

măsurii preventive erau considerați incompatibili pentru a examina fondul cauzei. Această practică se bazează pe prezumția că examinarea legalității arestării preventive afectează automat imparțialitatea judecătorului.

10. CtEDO a examinat numeroase cauze în care s-a invocat lipsa de imparțialitate a judecătorului care judecă cauza în fond, pe motiv că anterior a luat decizia la etapa urmăririi penale, inclusiv cu privire la arestarea preventivă a inculpatului. În multe hotărâri, inclusiv *Fey v. Austria*, 1993, § 30; *Sainte-Marie v. Franța*, 1992, § 32; *Nortier v. Țările de Jos*, 1993, § 33, *Gulyayeva v. Rusia*, 2010, § 197, CtEDO a menționat că simplul fapt al luării acestor decizii de către judecătorul care examinează cauza în fond nu este suficient pentru a pune la îndoială imparțialitatea judecătorului. În cauza *Jasiński v. Polonia*, 2005, în paragraful 55, CtEDO a menționat următoarele:

„Cu adevărat, chestiunile la care judecătorul trebuie să răspundă când ia o decizie cu privire la prelungirea detenției sunt diferite de cele la care trebuie să răspundă când soluționează cauza în fond. Atunci când ia o decizie cu privire la arest, sau alte decizii de acest gen la etapa urmăririi penale, judecătorul evaluează sumar datele disponibile pentru a stabili dacă, la prima vedere, există motive de a suspecta persoana în comiterea abaterii de care este acuzată; atunci când pronunță o hotărâre asupra fondului cauzei, el trebuie să analizeze dacă probele prezentate și cercetate în instanța de judecată sunt suficiente pentru a constata vinovăția acuzatului. Bănuiala și constatarea vinovăției nu ar trebui tratate ca fiind același lucru.”

11. În cauza *Hauschildt v. Danemarca*, CtEDO a constatat o violare a obligației de imparțialitate în raport cu judecătorul care a adoptat nouă decizii cu privire la arestul lui Hauschildt. Totuși, acea cauză nu este aplicabilă Republicii Moldova. Condițiile pentru arestare în acea cauză erau diferite de cele cerute pentru prelungirea arestului. Spre deosebire de aplicarea arestului, unde se solicita verificarea bănuielii rezonabile, în Danemarca, la prelungirea arestului, judecătorul danez trebuia să decidă dacă există „un grad foarte mare de claritate” cu privire la vinovăția persoanei acuzate, ceea ce este destul de aproape de stabilirea vinovăției. În cazul Republicii Moldova nivelul bănuielii rezonabile necesare pentru aplicarea și prelungirea măsurii preventive rămâne aceleași pe tot parcursul procesului penal.

12. Din motivele de mai sus, completul de judecată constată că Codul de procedură penală nu interzice altor judecători decât judecătorilor de instrucție să judece în fond cauzele în care au decis anterior cu privire la măsura preventivă. Completul de asemenea notează că simplul fapt că judecătorul a luat o decizie cu privire la măsura preventivă nu este suficient pentru a pune la îndoială imparțialitatea acestuia. Acest fapt rezultă implicit și din practica judecătorească din Republica Moldova la etapa judecării cauzei. În prezent, judecătorul care decide asupra arestării la etapa judecării cauzei, inclusiv în recurs, este eligibil de a participa ulterior la judecarea fondului cauzei. Condițiile și procedura aplicării arestării la etapa urmăririi penale și la etapa judecării cauzei sunt aceleași.

13. În anumite circumstanțe, judecătorul care a decis asupra arestării ar putea fi totuși recuzat în temeiul art. 33 alin. (2) pct. 5) sau 6) Cod de procedură penală. Totul depinde de măsura în care judecătorul a evaluat circumstanțele cauzei și vinovăția. O asemenea situație este atunci când, din greșeală, în încheierea cu privire la măsura preventivă judecătorul a scris că persoana este vinovată de fapta incriminată (a se vedea de ex. hot CEDO [Romenskiy v. Rusia](#), 2013, §§ 28-30). Totuși, imposibilitatea participării judecătorului în această situație se va decide de la caz la caz, în urma examinării abținerii sau recuzării, nu prin cerere de strămutare a cauzei.

14. Curtea Supremă de Justiție menționează că abordarea din această încheiere reprezintă o schimbare recentă a practicii sale, pe care ea o va aplica în mod constant în viitor. Schimbarea practicii a fost făcută în cauza [1cs-334/24](#).

15. Cererea de strămutare se bazează și pe faptul că judecătorul Vitalie Movilă se află în concediu de odihnă până la 22 august 2024. Aflarea judecătorului curții de apel în concediu ar putea să îl facă pe acesta indisponibil doar de la examinarea cauzelor care trebuie judecate până la data revenirii judecătorului din concediu. În demers nu este menționat că judecarea apelului în această cauză trebuie să fie finalizată până la revenirea judecătorului din concediu. Concediul judecătorului curții de apel nu trebuie să restricționeze în PIGD formarea completului de judecători pentru cauzele care pot fi soluționate după revenirea judecătorilor din concediu, deoarece nu constituie un motiv de strămutare a cauzei.

16. Din motivele de mai sus, în conformitate cu art. art. 46-49 Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge cererea președintelui interimar al Curții de Apel Cahul, Galina Vavrin, cu privire la strămutarea examinării cauzei penale de învinuire a lui Liviu Matcaș, Vladislav Murja, Ion Lupea în comiterea infracțiunilor prevăzute la art. art. 287 alin. (2), lit. b) și 151 alin. (1) Cod penal.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Vladislav Gribincea

Lilia Roic-Botezatu